

Monumentnummer*: 401939

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 20 augustus 1991
Kadaster deel/nr 82741/49

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Zandvoort Zandvoort Noord-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Zandvoort C 6290

Omschrijving**

Uit 1848-49 daterende Nederlands Hervormde dorpskerk, gebouwd in baksteen deels ter plaatse van een grotere Middeleeuwse voorganger tegen de daarvan nog resterende kerktoren, onder samenstel van met blauwe pannen gedekte zadel- en schilddaken met omlopende kroonlijst, en centraal gesitueerd op het verhoogde, thans door een lage muur omgeven kerkhof. De vijf traveeën tellende zaalkerk heeft rondom hoge rondboogvensters met houten roedenverdeling en een driezijdig gesloten koor met twee latere dwarsvleugels te weerszijden en een 18e-eeuwse grafkapel met afgeschuinde hoeken ter hoogte van de derde travee aan de zuidzijde. Op de hoeken van schip en dwarsvleugels zijn - deels overhoeks - steunberen aangebracht met hardstenen afdekplaten, terwijl tegen de wanden van schip en koor lisenen zijn geplaatst, voorzien van staafankers. In de eerste travee aan de noordzijde is een gedenksteen uit 1848 ingemetseld; de gedenksteen in de zuidelijke dwarsvleugel herinnert aan de vergroting van 1890 met beide dwarsvleugels, die verder van een zij-ingang met dubbele deuren zijn voorzien. De ingebouwde fronttoren dateert in oorsprong vermoedelijk uit de late 15e eeuw, doch is in 1618 herbouwd, in 1871 hersteld, laatstelijk gerestaureerd in 1955 en daarbij ontdaan van de 19e-eeuwse bepleistering. De kerktoren heeft overhoekse, zich telkens verjongende steunberen en telt vier geledingen, waarvan de bovenste de klokkeverdieping vormt, met telkens twee spitsboogvormige galmgaten en een wijzerplaat met vergulde cijfers en wijzers aan elk der vier zijden. Klokkenstoel met klok van anonieme gieter, vermoedelijk Geert van Wou, 1493, diam. 70,5 cm. Mechanisch Frans torenuurwerk, 1902, later voorzien van elektrische opwinding.

De toren heeft verder een spitsboogvormige, geprofileerde spaarnis met klein glas-in-lood-bovenlicht en dubbele korbboogvormige ingangsdeuren, leidend naar het door kruisribgewelven overkluisde torenportaal, twee spaarnissen met verdiepte, door luiken afgesloten vensters, en wordt afgesloten door een achzijdige, ingesnoerde naaldspits met leien in Rijndekking, bekroond door een windwijzer met haan. Het witgepleisterde kerk-interieur wordt overdekt door een inspringend gedrukt tongewelf met houten delen en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ijzeren trekstangen tussen de kooflijsten; in het gewelf twee gesneden roosters met deels verguld ster- en margrietpatroon. Aan de torenzijde bevindt zich de van twee zijden toegankelijke houten orgelgalerij, met het door de firma Knipscheer in 1849 vervaardigde orgel in bijbehorende kas, geschonken door C. Santhagens. In de scheidingswand beneden drie, en boven twee geprofileerde paneeldeuren uit de bouwtijd, waarvan de middelste dubbel is. De orgelgalerij is in 1905 met een voorwaartse werving uitgebreid en wordt sindsdien gedragen door vier houten zuilen van de Dorische orde, vervaardigd uit de masten van een toen vergaand schip; de vergulde inscriptieteksten op het front van de orgelgalerij herinneren hieraan. Aan de koorzijde staat de 18e-eeuwse eikehouten kansel met koperen lezenaar in het midden opgesteld met te weerszijden boven de rondboogdeuren twee fraai beschilderde rouwborden met classicistische omlijstingen, respectievelijk uit 1694 ter herinnering aan kapitein Mattheus de la Cave (rechts) en uit 1720 ter gedachtenis van vrouwe Johanna Margrietha Corbet (links) en rondom op de vloer de resterende 17e- en 18e-eeuwse grafzerken uit de vroegere kerk. Het koperen doopbekken uit 1655, dat eertijds aan de preekstoel was bevestigd, is evenals de 18e-eeuwse koperen voorlezerslessenaar bij de restauratie van 1964- 65 op een moderne houten voet geplaatst. In de noordelijke dwarsvleugel de 18e-eeuwse - verplaatste - herenbank met de wapenschilden (met deels moderne toevoegingen) van de heren van Zandvoort. Beide dwarsvleugels bevatten een kleine galerij, die vanuit het zijportaal toegankelijk is. De consistoriekamer bevindt zich in het daartoe afgescheiden noordoostelijk deel van het koor. Aan de zuidzijde, ter hoogte van de derde travee, de bewaard gebleven 18e-eeuwse grafkapel, blijkens gedenksteen in 1920 gerestaureerd, in 1728 gebouwd in opdracht van de ambachtsheer van Zandvoort, Paulus Loot. Deze familiegrafkapel heeft een marmeren voorportaal met Compositie zuilen, gebroken fronton, voorzien van beeldhouwde wapenschilden, doodssymbolen, en een loodsfiguur met schietlood, herinnerend aan de opdrachtgever, en een fraai gesmeed grafhek. De eigenlijke kapel heeft witgestucte wanden in Lodewijk XVI-trant en marmeren vloerplaten rondom het marmeren grafdeksel met vier koperen ringen; aan de zuidzijde een gebrandschilderd raam naar ontwerp van George Rueter, uitgevoerd door atelier Bogtman, in 1920 aangebracht ter herdenking van de Eerste Wereldoorlog. De midden- 19e-eeuwse zaalkerk met latere dwarsvleugels, in oorsprong Middeleeuwse toren, 18e-eeuwse grafkapel en interieur-onderdelen van de vroegere dorpskerk en uit de bouwtijd, is van belang wegens voor de verschillende bouw tijden kenmerkende architectuur, de uit verschillende perioden daterende, doch alle voor de Zandvoortse kerk vervaardigde interieur-onderdelen en de markante situering op het verhoogde kerkhof in de dorpskern. N.B. De plat afgedekte lage aanbouw aan de noordoostzijde van het koor valt buiten de bescherming. N.B.2 Deze omschrijving dient ter aanvulling en vervanging van de huidige omschrijving waarbij wel de toren en enkele interieur- onderdelen zijn beschermd, doch de kerk alleen vanwege deze onderdelen is genoemd.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument